

Nowe regulacje dotyczące prawa konkurencji

W życie weszła ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji. Ustawa wprowadza szczegółowe rozwiązania mające na celu uregulowanie procesu dochodzenia przedmiotowych roszczeń, a oparta jest o orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, stanowiąc przy tym implementację dyrektywy 2014/104/UE.

Ustawa ustanawia odpowiedzialność nie tylko za naruszenie zakazów określonych w art. 6 lub art. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ale także – co stanowi nieczęstą praktykę ustawodawcy – wprost odsyła również do zakazów wyrażonych w art. 101 i 102 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Oznacza to, że reżimem ustawy objęto m.in.:

1. Wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą wpływać na handel między Państwami Członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz rynku wewnętrznego, a w szczególności te, które polegają na:
 - a) ustalaniu w sposób bezpośredni lub pośredni cen zakupu lub sprzedaży albo innych warunków transakcji;
 - b) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji, rynków, rozwoju technicznego lub inwestycji;
 - c) podziale rynków lub źródeł zaopatrzenia;
 - d) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji;
 - e) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.
2. Nadużywanie przez jedno lub większą liczbę przedsiębiorstw pozycji dominującej na rynku wewnętrznym lub na znacznej jego części, w zakresie, w jakim może wpływać na handel między Państwami Członkowskimi. Nadużywanie takie może polegać w szczególności na:
 - a) narzucaniu w sposób bezpośredni lub pośredni niesłusznym cen zakupu lub sprzedaży albo innych niesłusznym warunków transakcji;
 - b) ograniczaniu produkcji, rynków lub rozwoju technicznego ze szkodą dla konsumentów;
 - c) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji;
 - d) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.

Istota zaproponowanych rozwiązań polega na możliwości dochodzenia naprawienia szkody w postaci nadmiernego obciążenia, polegającego na różnicy między ceną faktycznie zapłaconą a ceną, która obowiązywałaby, gdyby nie doszło do naruszenia prawa konkurencji.

Ustawa zawiera domniemanie, że naruszenie prawa konkurencji wyrządza szkodę, aczkolwiek pozwany nie będzie ponosił odpowiedzialności, jeśli nie ponosił winy w naruszeniu prawa konkurencji.

Roszczenia przedawniać się będą z upływem 5 lat, a bieg przedawnienia nie rozpocznie się przez czas trwania naruszenia. Bieg terminu przedawnienia będzie także ulegać zawieszeniu z chwilą wszczęcia przez organy ochrony konkurencji postępowań antymonopolowych, a zawieszenie ustanie po upływie roku od uprawomocnienia się rozstrzygnięcia kończącego postępowanie.

W sprawach odszkodowawczych właściwe będą sądy okręgowe, które zdobywają uprawnienie do wydania rozstrzygnięcia nakazującego wyjawienie środka dowodowego na okoliczność faktu istotnego dla sprawy, o ile powód uprawdopodobni swoje roszczenie i zobowiąże się do wykorzystania dowodu wyłącznie na potrzeby toczącego się postępowania. Wyjawieniem mogą zostać objęte również dokumenty objęte tajemnicą prawnie chronioną.

Bezpośrednie odesłanie do traktatów, z umożliwieniem dochodzenia odszkodowania od podmiotów naruszających TFUE z całą pewnością stanowi istotną instytucję nowej ustawy, tak również jak uregulowanie instytucji wyjawienia dowodów, które stanowi rozwiązanie niezależne od dotychczasowych, znanych k.p.c. instytucji zobowiązania do przedstawienia dokumentów lub zabezpieczenia dowodu.

Ustawa z całą pewnością ma na celu ułatwienie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych związanych z naruszeniem prawa konkurencji, jak również ujednoczenie rozwiązań stosowanych w Państwach Członkowskich. Trudno jednak przewidzieć czy w praktyce rozwiązania te okażą się skuteczne, wszak sądy często mają problemy w stosowaniu uproszczonych metod dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Zanim w sądach powszechnych wytworzy się praktyka orzecznicza w zakresie sposobu wyliczania odszkodowań oraz zawinienia naruszcyciela, które mogą niechętnie sięgać po dotychczasowy dorobek orzeczniczy UOKiKu i Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, trudno będzie przewidywać szanse dochodzenia roszczeń w konkretnych sprawach.

Autor:
Aleksander Karandyszowski